

**WEESPER
— SLUIS —**

MEMO

Nadere onderbouwing factoren

DATUM

3 juni 2025

CONTACTPERSOON

■■■■■

E-MAIL

■■■■■@witteveenbos.com

TELEFOONNUMMER

■■■■■

Van : GEM Bloemendalerpolder CV (hierna: GEM)
Aan: : ODNHN (hierna: OD)

Inleiding

In de Bloemendalerpolder wordt een nieuwe woonwijk gerealiseerd, genaamd 'Weesperluis'. Weesperluis wordt een ruim woonlandschap voor 2.750 woningen in de gemeente Amsterdam. In het kader van dit ontwikkelingsproject, zijn reeds verschillende ontheffingen voor de Wet natuurbescherming (Wnb) aangevraagd en verleend. Conform voorschrift 47 uit de ontheffing rood met zaaknummer RUD17.213991 d.d. 1 november 2017 dient de GEM jaarlijks een monitoringsrapport in bij de OD. Op basis van de jaarlijkse monitoring wordt bepaald hoe het gaat met de kwaliteitsverbetering van het compensatiegebied, dit gebeurt op basis van een factor die wordt toegekend aan (delen van) het compensatiegebied. De OD heeft op 13 mei 2025 per brief aangegeven dat zij een aanvullende onderbouwing/berekening van de toegekende factoren wil ontvangen. Deze onderbouwing is opgenomen in deze memo.

Context

Op basis van de ontheffing dient compensatie plaats te vinden voor het biotoop van de heikikker. Dit gaat om compensatie van biotoop dat (in de toekomst) gebruikt wordt voor andere functies en derhalve niet meer als biotoop geldt, maar ook om opwaardering van het resterende biotoop (groter aandeel habitat) om binnen het kleinere gebied voldoende kwaliteit te realiseren om de populatie in stand te houden. De omvorming van het landschap voor de heikikker bestaat uit de volgende stappen:

1. Oorspronkelijke (oude) situatie;
2. Beëindigen van het oorspronkelijke intensief agrarisch beheer tot passend extensief beheer;
3. Kwaliteitsverbetering door het uitvoeren van inrichtingsmaatregelen om de algemene natuurwaarden te verhogen en het compensatiegebied te laten voldoen aan de habitateisen van de doelsoorten;
4. Tijdsverloop, voor een goede ontwikkeling is tijd nodig voordat soorten of structuren tot ontwikkeling komen.

De ontwikkeling naar de toekomstige situatie waarin de kwaliteitsverbetering heeft plaatsgevonden verloopt gefaseerd. In stappen wordt het biotoop van de heikikker kleiner maar wel beter in kwaliteit. Om te monitoren of er voldoende habitat is voor de heikikker zodat nieuwe gebieden uitgenomen kunnen worden voor de ontwikkeling van de woonwijk, wordt een hectareboekhouding opgesteld. In deze boekhouding wordt gewerkt met factoren. Deze factoren worden gebruikt om de voortgang van de ontwikkeling van de inrichting van het compensatiegebied (c.q. de draagkracht van het gebied) te beoordelen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen factor 1 (oorspronkelijke agrarische percelen) oplopend naar factor 5 (de situatie in de polder naast het Naardermeer), zie ook onderstaande toelichting.

- Factor 1: Het habitat heeft een gelijke draagkracht als de oorspronkelijke situatie, er zijn geen verbeteringen uitgevoerd.

- Factor 5: Als referentiegebied is de polder naast het Naardermeer, de Nieuwe Keverdijkse Polder, genomen. Daar blijkt de populatiedichtheid, lees: het aantal dieren per hectare, vijfmaal zo hoog te zijn dan in de oorspronkelijke Bloemendalerpolder.

De verwachting is dat factor 5 niet haalbaar is in het compensatiegebied in de Bloemendalerpolder. In het compensatieplan is bepaald en onderbouwd dat de draagkracht van de Bloemendalerpolder moet toenemen tot factor 3. Deze notitie beschrijft de factor die gegeven kan worden aan gebieden op basis van de effecten van de verschillende inrichtingsmaatregelen, deze ligt tussen factor 2 en factor 4. De woonvelden, bouwvelden en de woonwijk hebben een factor 0 omdat daar geen heikikkers meer kunnen leven. De oorspronkelijke weilanden hebben een factor 1 omdat daar in lage dichtheden heikikkers voorkomen. Met de factoren wordt de daadwerkelijke draagkracht gemeten, niet de toename in draagkracht.

Het habitat van de heikikker

In de veenweide is een strook langs de sloten en andere watervoerende systemen het belangrijkste habitat van de heikikker. Het is een brede oeverstrook met veel microreliëf en een structuurrijke, soortrijke vegetatie waar veel dekking en voedsel aanwezig is. Plaatselijk loopt de oever ook dood. De waterkwaliteit is goed en er zijn water- en oeverplanten aanwezig. Deze strook heeft de hoogste dichtheid en geldt als een optimaal habitat voor de heikikker. Delen met minder variatie of buiten de invloedssfeer van het voortplantingswater scoren lager wat betreft draagkracht. De draagkracht wordt bepaald door aanwezigheid van alle functies (voortplanting, zomerverblijf en winterverblijf). Dat betekent dus schoon water, kruidenrijke en structuurrijke begroeiing en muizenholletjes als overwinteringsplek.

Inrichtingsmaatregelen compensatiegebied incl. van toepassing zijnde factor

Het compensatiegebied bestaat uit de volgende inrichtingsmaatregelen:

1. Legakker
2. Poel
3. Sloot
4. Oever langs sloot (eerste 6 m), conform graslandenonderzoek
5. Grasland
6. Eendenkooi

1. Legakker

Een legakker heeft factor 4. Het gebied is optimaal ingericht voor de heikikker door: het graven van watergangen en het ophogen van het gebied met een aardenwal. Het water heeft een ondiep deel dat zeer geschikt is als voortplantingswater, in het water zijn al enkele jaren terug larven vastgesteld. De oevers en de aardenwal hebben veel holletjes en zijn kruidenrijk. Daarmee is het optimaal zomerhabitat en is er ruim voldoende overwinteringsmogelijkheid. Er is ruim voldoende dekking en voedsel.

2. Poel

Een poel heeft factor 4. Het gebied is optimaal ingericht voor de heikikker door: het graven van poelen en het ter plaatse benutten van de vrijkomende grond. In het water is een ondiep deel dat zeer geschikt is als voortplantingswater, in het water zijn al enkele jaren terug larven vastgesteld. De oevers en het omringende gebied hebben veel holletjes en zijn kruidenrijk. Daarmee is het optimaal zomerhabitat en is er ruim voldoende overwinteringsmogelijkheid. Er is ruim voldoende dekking en voedsel.

3. Sloot

Een sloot heeft factor 3. De draagkracht van deze gebieden is significant verbeterd ten opzichte van de oorspronkelijke situatie omdat het intensieve agrarische beheer niet meer aanwezig is en er ook niet meer bemest wordt. Het waterhabitat is sterk verbeterd en bestaat uit vegetatierijk, voedselarm, zwak zure en

ondiepe wateren. Plaatselijk kan verlanding optreden. Er zijn geen plekken met een sluitende vegetatie van drijfbladen. De sloten zijn optimaal als voortplantingswater.

4. Oever langs sloot

Een oever langs de sloot heeft factor 4. In de veenweide is een strook langs de sloten en andere watervoerende systemen het belangrijkste habitat van de heikikker. Het is een brede oeverstrook met veel microreliëf en een structuurrijke, soortrijke vegetatie waar veel dekking en voedsel aanwezig is. Plaatselijk loopt de oever ook dood. Er is een duidelijke samenhang met de sloot, waar een optimaal voortplantingswater aanwezig is. De waterkwaliteit is goed en er zijn water- en oeverplanten aanwezig. Deze strook heeft de hoogste dichtheid en geldt als een optimaal habitat voor de heikikker. In 2023 is een uitgebreid graslandenonderzoek uitgevoerd. Daaruit volgt dat de oevers zeer soortrijk en structuurrijk zijn. De soortrijkdom van oeverplanten en landplanten is ten opzichte van de oorspronkelijke situatie enorm toegenomen. Uit het onderzoek blijkt dat de slootoever (nat en droog) goed ontwikkeld zijn. Het vormt een optimaal habitat, waar samen met de sloot, alle functies aanwezig zijn.

5. Grasland

Een grasland heeft factor 2,5. De draagkracht van deze gebieden is goed, maar het gebruik door de heikikker is relatief laag. De situatie is significant verbeterd ten opzichte van de oorspronkelijke situatie omdat het intensieve agrarische beheer niet meer aanwezig is. De graslanden grenzen ook altijd aan of bevatten zelfs onderdelen van de inrichtingsmaatregelen. Het is een gemiddelde – de weilanden worden begraasd c.q. hebben nabeweidings waardoor er meer structuur is dan in het agrarisch beheer. Verder worden tijdens het maaien brede stroken minder frequent gemaaid waardoor er altijd voedsel voor insecten – en daarmee prooiën voor de heikikker – aanwezig zijn. Veel insecten gebruiken grassen als waardplant (opgroei van de larven) en bloemplanten als nectarbron (langs de slootoever). Het geheel is meer dan de som der delen. Daarom krijgen de graslanden een lichte toename in de toe te delen factor. Plaatselijk is een hoge bedekking van kruiden vastgesteld. In de weilanden zijn ontwateringssleuven aanwezig deze dragen ook bij aan de kwaliteit van het grasland voor de heikikker.

6. Eendenkooi

De eendenkooi heeft factor 4. Aan de westzijde van de Bloemendalerpolder ligt de voormalige eendenkooi. In de oorspronkelijke situatie bevond de duurzame maar geïsoleerde populatie van de heikikker zich primair in het westelijke deel van de Bloemendalerpolder. Dit gebied, ten westen van de nieuw aangelegde rondweg, betreft het kerngebied voor dieren en planten van moerassen en natte veenweide. De Eendenkooi heeft verschillende hoger gelegen delen die uitermate geschikt zijn om te overwinteren. Het vormt een optimaal habitat, waar samen met naastgelegen sloten en graslanden, alle functies aanwezig zijn.

Effecten struinp pad/laarzenpad

Door het Breedland loopt een struinp pad. Deze paden zijn onverhard en zijn alleen herkenbaar doordat deze incidenteel gemaaid worden en markeringspaaltjes hebben (het is geen pad in de traditionele zin van het woord). Er kan alleen gestruind worden op percelen die door middel van bruggetjes/loopplanken zijn ontsloten. Het grootste deel van het natuurcompensatiegebied is daardoor niet bereikbaar voor struinende passanten. Voor het struinp pad is geen maatvoering of vast tracé aan te geven. Het gebruik ervan is zeer extensief waardoor verstoring van sleutelsoorten, overige grondgebonden soorten zoals hazen en muizen en broedvogels niet of nauwelijks sprake zal zijn zodat het gebruik van het struinp pad geen gevolgen heeft voor de draagkracht van het gebied (dus ook geen invloed heeft op de factor van een bepaald inrichtingsprincipe). Honden zijn jaarrond niet toegestaan op het struinp pad. Het struinp pad heeft een functie in het toegankelijk maken van het Breedland en is daarmee van belang voor het behouden van draagvlak voor de bescherming van het Breedland. De achterliggende gedachte: toegang tot een natuurgebied is van cruciaal belang voor het behouden van draagvlak voor de bescherming van dat gebied. Dit helpt niet alleen om de verbinding tussen mensen en natuur te versterken, maar bevordert ook een breder maatschappelijk

akkoord over het belang van natuurbescherming. Dit leidt tot meer steun voor conservatiemaatregelen en helpt bij het waarborgen van de ecologische integriteit op lange termijn.

Hectareboekhouding

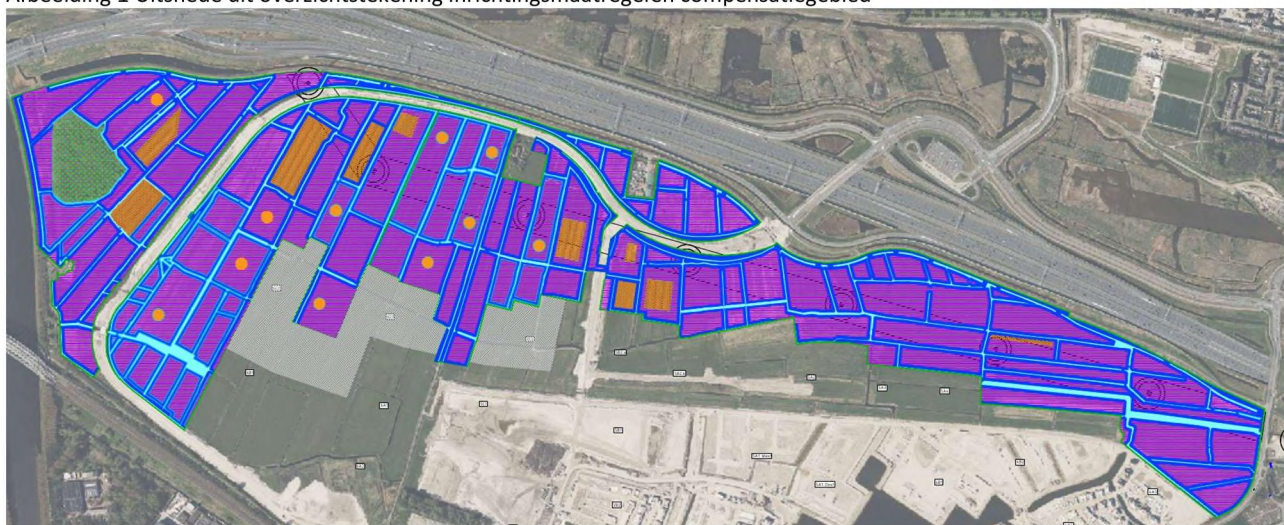
Doel hectareboekhouding

Het compensatiegebied in de Bloemendalerpolder wordt gefaseerd ontwikkeld. In stappen wordt het leefgebied (van de heikikker) kleiner als gevolg van de 'rood' ontwikkelingen (zoals woningbouw en aanleg ontsluitingswegen), maar wel beter in kwaliteit. Uitgaande van de ontheffing dient een ontwikkelstrategie bepaald te worden tussen de oorspronkelijke situatie (factor 1) en de eindsituatie waarin de kwaliteitsverbetering heeft plaatsgevonden. Hiervoor is de notitie 'uitgangspunten boekhouding natuurcompensatie' d.d. 28 februari 2019 opgesteld.

Om te voldoen aan voorschrift 19 uit de ontheffing met zaaknummer RUD17.213991 d.d. 01-11-2017 wordt de boekhouding jaarlijks bijgehouden om te bepalen of er voldoende compensatiegebied aanwezig is om leefgebied uit te nemen, beschermde soorten af te vangen en te verplaatsen naar (delen van) het compensatiegebied. De hectareboekhouding is dus enkel een instrument dat in de tijdelijke situatie gebruikt wordt.

Er is een overzichtskaart gemaakt waarin de oppervlaktes van de verschillende inrichtingsmaatregelen in het compensatiegebied is opgenomen, zie onderstaande afbeelding (tevens beschikbaar als bijlage¹).

Afbeelding 1 Uitsnede uit overzichtstekening inrichtingsmaatregelen compensatiegebied

De oppervlaktes conform afbeelding 1 in combinatie met de verschillende factoren die van toepassing zijn leiden tot het overzicht in de tabel op de volgende pagina. Voor de berekening (in de laatste kolom) wordt gebruik gemaakt van de toename van de factor ten opzichte van de oorspronkelijke situatie, dit conform de berekeningsmethodiek die door de OD gebruikt wordt.

¹ Deze tekening is opgesteld in AutoCAD en maakt gebruik van het Rijksdriehoeksstelsel (RD-stelsel). Het RD-stelsel is ontworpen om een hoge graad van nauwkeurigheid te bieden voor het positioneren van punten in Nederland. De verschillende onderdelen (natuurtypen) uit de legenda zijn hierin ingezet, om vervolgens per onderdeel de oppervlakte te berekenen.

Inrichtingsmaatregel	Oppervlakte (in ha)	Toegekende factor	Beschikbare compensatie (in ha)
1. Legakker	5,00	4	$5 \times 3 = 15$
2. Poel	0,78	4	$0,78 \times 3 = 2,34$
3. Sloot	13,05	3	$13,05 \times 2 = 26,10$
4. Oever langs sloot	30,08	4	$30,08 \times 3 = 90,24$
5. Grasland	61,25	2,5	$61,25 \times 1,5 = 91,88$
6. Eendenkooi	2,80	4	$2,80 \times 3 = 8,40$
Totaal:			233,96 hectare

Eind 2023 was er 152,7 ha uitgeschermd voor de aanleg van de woonwijk/wegen, waarvan 0,7 ha voor de aanleg van het natuurcompensatiegebied (de aanleg van de oost-west watergang). In 2024 zijn op basis van afstemming met de OD verschillende nieuwe gebieden uitgeschermd. Dit gaat onder andere over een perceel welke onderdeel wordt van het Weespersluispark, verschillende toekomstige woongebieden (o.a. fase 5B2 en fase 6) en de toekomstige sluislocatie. In totaal gaat het om een gebied van 24,4 hectare. In totaal komt het aantal hectare uitgeschermd gebied hiermee op 177,1. Uit bovenstaande berekening blijkt dat er ca. 234 ha compensatiegebied beschikbaar is, dit is ruim voldoende ten opzichte van de 177,1 ha die op dit moment zijn uitgeschermd.

Beoogd toekomstig woongebied

Naast de uitgeschermd gebieden (waarvoor voldoende compensatie beschikbaar moet zijn), zijn er nog een aantal gebieden die beoogd toekomstig woongebied zijn maar deze gebieden zijn tot op heden nog niet uitgeschermd. Dit gaat om een gebied van 12,25 ha (zie ook grijsgekleurde percelen in afbeelding 1). Aangezien dit gebied voornamelijk uit grasland bestaat wordt hier voor de tijdelijke situatie in de hectareboekhouding gerekend met factor 2,5. Dit betekent dat er in aanvulling op de ca. 234 ha compensatiegebied nog $(12,25 \times 1,5 =) 18,38$ ha beschikbaar is wat gebruikt kan worden voor compensatie.